

Prædiken – Bethel – søndag d. 16/11 2008

Introduktion

For ganske mange mennesker er Tyskland et land, man drøner *igennem*, når man skal på ferie. Men der er nu adskillige gode grunde til at stoppe op og se sig omkring i det tyske. Jeg kan f.eks. varmt anbefale et besøg på kunstmuseet i Stuttgart. Der hænger et kæmpestort, fantastisk billede af Paulus, malet af Rembrandt (som min PowerPoint afgang ikke yder retfærdighed). Originalen er som sagt kæmpestor og ubeskrivelig smuk – kommer du forbi Stuttgart, skulle du unde dig selv at gå ind og se det. Det ses ikke så tydeligt på denne digitale gengivelse, men intensiteten i Paulus' øjne og sliddet på det læder, hans sko er lavet af, siger en masse om den forestilling om Paulus, som Rembrandt har malet ud fra. Den middelalderlige, hollandske klædedragt, sværdet og de læderindbundne bøger skal man nok ikke tage for bogstaveligt, men intensiteten i billedet og det klassiske, Rembrandt'ske lysindfald (fra venstre / oven) er fantastisk. Jeg har selvfølgelig taget billedet med, fordi vi i dag skal samle tråden op fra sidste søndag, og prøve at kredse os mere ind på, hvad denne tænksomme Paulus egentlig havde i tankerne, da han skrev sit brev til menigheden i Rom.

Lad mig samle op, hvor vi slap i søndags: siden Reformationens dage har man i store dele af den kristne kirke været tilbøjelig til at se Paulus' brev til Romerne som et doktrinært skrift – en slags miniteologibog – hvor Paulus gør rede for, hvordan alle mennesker har syndet, og derfor har behov for Guds tilgivelse og frelse, og for hvordan Gud har tilvejebragt denne frelse.

Det protestantiske nøgleord er: *tro*. Det er ved tro *alene*, man modtager frelsen. Luther så i sin samtid en romersk kirke, som forkyndte, at Guds nåde var noget, man gjorde sig fortjent til gennem en masse ritualer og gerninger. Den protestantiske kirke opstod *i protest* mod denne gerningsretfærdighed. Luther holdt stædigt fast i, at man ikke kan gøre sig fortjent til Guds nåde, men at man alene kan modtage nåden ved *at tro på den*. Det var en god og en vigtig *og en rigtig* protest – men den var ikke uden bivirkninger.

Den protestantiske protest kom til at fylde så meget, at den blokerede for det, som er Paulus' egentlige hovedærinde med brevet: at forkynde, forklare og *forsvare* Guds retfærdighed. Det er denne retfærdighed – som vi også kan kalde trofasthed – som vi stiller skarpt på nu.

Ind i teksten

Vi skal læse 4 vers (2x2), der er helt centrale, ikke bare i Romerbrevet, men i kristendomsforståelse generelt. De første to vers er vers 16 og 17 i kapitel 1, og de lyder sådan her i Bibelselskabets oversættelse fra 1992:

Jeg skammer mig ikke ved evangeliet; det er Guds kraft til frelse for enhver, som tror, både for jøde, først, og for græker. For i det åbenbares Guds retfærdighed af tro til tro — som der står skrevet: »Den retfærdige skal leve af tro.«

De to andre vers er vers 21 og 22 i kapitel 3, og de lyder sådan her i samme oversættelse:

Nu er Guds retfærdighed åbenbaret uden lov, bevidnet af loven og profeterne, Guds retfærdighed ved tro på Jesus Kristus for alle, som tror.

Inden vi går videre, vil jeg godt love én ting. Jeg vil godt love, at jeg kun én gang i dag bringer et græsk ord i spil. Det gør jeg ikke for at spille smart, men fordi det er det ene, centrale ord, som hele gudstjenesten i dag drejer sig om, og derfor er det lidt vigtigt.

I de 4 vers, vi har læst, tales der en del om *tro* – ”af tro ... til tro ... ved tro.” Paulus bruger på græsk ordet $\pi\iota\sigma\tau\iota\varsigma$ – *pistis*, og det *kan* betyde tro, men det kan lige så vel betyde *trofasthed*. Det er et ord, der forekommer rigtig tit i det Ny Testamente, og hver eneste gang er bibeloversætteren nødt til at tage stilling til, om der nu skal stå ”tro” eller ”trofasthed” – og det er bestemt ikke ligetil. Som det er i dag, er den danske 1992-oversættelse enig med de fleste andre bibeloversættelser i verden. Men i de seneste 20-30 er der vokset en ny forståelse af Paulus frem, der meget vel kan betyde, at når Bibelselskabet næste gang skal lave en ny oversættelse af Romerbrevet, så kan vores fire vers komme til at lyde sådan her:

Jeg skammer mig ikke ved evangeliet; det er Guds kraft til frelse for enhver, som tror, både for jøde, først, og for græker. For i det åbenbares Guds retfærdighed af trofasthed til trofasthed — som der står skrevet: »Den retfærdige skal leve af trofasthed.« (1:16-17)

Nu er Guds retfærdighed åbenbaret uden lov, bevidnet af loven og profeterne, Guds retfærdighed ved Jesus Kristi trofasthed for alle, som tror. (3:22-23)

Her vil der måske være nogen, som tænker: ”...OG...?!?” Hvor vigtigt er *det* lige? Lad mig sige det sådan her: det er vigtigere, end du tror! Det gør en større forskel for dit hoved og dit hjerte, end du lige umiddelbart tror.

Tro(fasthed)

Hvad er tro? Hvad tror du på? Tror du på spøgelse? Tror du at nationalstaten (og den danske krone) har en fremtid? Tror du, vi slipper helskindet gennem finanskrisen? Tror du, det bliver solskin i morgen? Tror du på Gud? Tror du på dig selv? Hvem tror du, du er? Hvad er tro? Det er blandt andet et ord, vi bruger på rigtig mange forskellige måder.

Sprogligt set er ”tro” på dansk fuldstændig uafhængig af trofasthed. Jeg kan sagtens tro på spøgelse eller på, at det bliver solskin i morgen, uden at det har noget med trofasthed at gøre. Der er tusindvis af mennesker, der siger, de tror på Gud, uden at de af den grund føler den mindste forpligtelse til at være trofast overfor Gud. Sprogligt set kan vi på dansk bruge ordene ”tro” og ”trofasthed” *helt* uafhængigt af hinanden. På græsk er tro og trofasthed uløseligt forbundet – fordi det er det samme ord; *pistis*.

Det er i det Ny Testamente måske allermest tydeligt i Jakobs brev, hvor Jakob påpeger det absurde i at tale om en tro uden gerninger – en tro, der ikke manifesterer sig i konkret, praktisk trofasthed. Der har traditionelt været en tendens til at mene, at Jakob og Paulus modsiger hinanden. Luther talte oprigtigt for at slette Jakobs brev af det Ny Testamente. Det var efter hans mening et ligegyldigt skrift – det sagde ham ingenting, og det lugtede af katolicisme. Men Jakob og Paulus er faktisk meget enige. Den tro, Paulus taler om, er lige så uløseligt forbundet med trofasthed, som den tro, Jakob taler om. Tro og trofasthed er simpelthen det samme ord.

Den konstatering må gerne lige få os til at tænke lidt over, hvad det egentlig er for en kristendom, vi har gået rundt og forkyndt. Hvad er det, vi har fortalt vores børn? Hvad er det for et evangelium, vi har forsøgt at kommunikere til mennesker, som vi syntes, skulle tage at blive kristne? Groft sagt, så kan ”evangeliet” let blive reduceret til et spørgsmål om mental accept af en række påstande:

- Påstand # 1: Gud findes: tro på det / accepter det mentalt.
- Påstand # 2: Du er (ligesom alle os andre) en synder, der har gjort en masse forkert, som du burde fortryde: tro på det / accepter det mentalt – og kom så i gang med at fortryde!
- Påstand # 3: Hvis du fortryder dine synder og tror på, at Gud vil tilgive dig, så bliver du født på ny og kan komme i himlen, når du dør: tro på det / accepter det mentalt, så er du i mål.

Jeg ved godt, at det er en lidt karikeret, skrabet udgave af evangeliet. Dels så pepper vi det jo lidt op med noget god musik, og dels så ligger der jo også en forventning om et element af trofasthed imellem tilgivelsen og himlen; når man er blevet frelst, prøver man jo at opføre sig så pænt, som man nu kan, og måske betaler man oven i købet noget tiende til kirken.

Jeg er måske for grov i min karikatur her. Men jeg vil gerne have os til at tænke over, hvad det egentlig er for et evangelium, vi siger, vi tror på. For når jeg går Paulus på klingen her, så møder jeg pludselig et evangelium, der har betydelig mere tyngde, og som inddrager mig meget mere, end det evangelium, jeg voksede op med.

Ifølge Paulus *handler* evangeliet ikke om Guds kraft – det *er* Guds kraft til frelse for enhver, som tror. Evangeliet er mere end bare et budskab – det er en forvandlende energi. Hvorfor er det det? Det er det, *fordi* evangeliet åbenbarer, det formidler, det synliggør Guds retfærdighed af trofasthed til trofasthed. Den kraft, der kommer til syne, er trofasthed. Guds trofasthed er en kraft, som gør noget ved dem, der ser den. Hvordan kommer Guds trofasthed til syne?

Gud har indgået en aftale med menneskeheden, og Guds trofasthed overfor den aftale kommer til udtryk i den trofasthed, Jesus udviser både overfor Gud og mennesker. Guds retfærdighed er åbenbaret ved Jesu Kristi trofasthed. I sin egenskab af både at være Gud og menneske viser Jesus Guds trofasthed overfor mennesker og – mindst lige så vigtigt – menneskelig trofasthed overfor Gud. Jesus beviser med sit liv og sin adfærd og sin død, at det er muligt for et menneske at leve i trofasthed overfor Gud.

Men det stopper ikke der. Når vi om kort tid fejrer jul, så fejrer vi, at himlen kommer jorden i møde. Gud involverer sig i menneskets verden *for at involvere mennesket i Guds verden*. Gud tager del i menneskelivet *for at inddrage mennesket i Guds liv*. Det evangelium, som Paulus ikke skammer sig over; det evangelium, som han kalder en Guds kraft, det er et evangelium, der *inddrager og involverer* dig og mig i Guds trofasthed.

Evangeliet er en kraft til frelse for enhver, som tror – men glem ikke, at tro og trofasthed er to sider af samme ord. Evangeliet er aldrig blot en række påstande, som vi passivt tror på; det er en kraft, som hvirvler os ind i og engagerer os i Guds trofasthed. Når Paulus igen og igen taler om at være ”i Kristus,” at være delagtig i Jesu liv, at være en del af Kristi Legeme, så taler han om, at Jesu trofasthed lever videre i den trofasthed, vi udviser overfor Gud og mennesker.

Evangeliet – den gode nyhed – er Jesus, fordi Jesu trofasthed synliggør og formidler Guds trofasthed for alle, som tror, det vil sige for enhver, der i praksis sætter sin lid til, at det er sådan tingene hænger sammen.

Tro i bibelen (og i Romerbrevet især) provokerer os ud af forestillingen om den passive tro ... det handler ikke bare om, hvad du tror på eller ikke tror på ... Når Paulus taler om *tro*, inviterer han os ind i et sprogligt univers, hvor tro og tillid og trofasthed ikke bare *hænger* sammen, men faktisk *flyder* sammen og bliver én og samme ting!

Det, jeg har set gennem årene, er jo, at hvis man hægter sig på den moderne forestilling om tro (som mental accept), kan man let havne i en absurd bekymring for, om ens tro nu er stor nok; om ens mentale accept nu er stærk nok – hvilket er noget forbistret vrøvl, for hvordan måler man mental accept? Det kan man ikke!

Hvis tro = tillid = trofasthed, så ser tingene imidlertid anderledes ud. Se, hvordan vi agerer overfor hinanden. Den grad af tillid, du har til mennesker omkring dig, den viser sig ret hurtigt i din adfærd overfor dem. Hvis du har tillid til andre, og du er trofast overfor andre, så er det noget, de kan mærke. Man kan ikke være ”teoretisk set trofast”. Trofasthed er til at tage og føle på! På samme

måde i forhold til Gud. Den grad af tillid, du har til Gud, sætter tydelige spor i din adfærd i form af trofasthed.

Tro på Gud er ikke bare en passiv, mental accept af nogle sandheder. Tro på Gud er en aktiv tillid til Gud og trofasthed overfor Gud. Og for enhver, som således tror, åbenbares Guds retfærdighed af trofasthed til trofasthed. Det er en gensidig trofasthed – ikke jævnbyrdig, men gensidig. Det begynder (altid!) med Guds trofasthed overfor os – som afføder vores trofasthed overfor ham. *Det er retfærdighed! Det er en relation, der forvandler! Det er gode nyheder (Paulus' evangelium)!*

Det er vigtigt, fordi det flytter fokus. Det flytter fokus fra dig til Gud. Det flytter fokus fra din og min individuelle tro over til Guds trofasthed imod os. Det flytter fokus fra, hvor megen mental accept af Gud, du kan mønstre oppe i din hjerne, over til hvor stor en trofasthed, Gud har vist og fortsat viser os.

Det er vigtigt fordi det rykker ved den kristendoms- og frelsesforståelse, der har været standardvare i ca. 500 år. Det sprog, man igennem århundreder har brugt til at forklare kristendom med, har primært været hentet fra retssalen – fra juraen. Men vægten skal i virkeligheden lægges mere på et Gudsforhold, der gør noget ved os – en relation, der forvandler os.

Den moderne, vestlige forestilling om tro (uanset om vi taler kristen tro eller andre former for religiøs tro), handler om en overbevisning eller et livssyn, som man har med i bagagen ud i hverdagen, og som i bedste fald præger ens værdier og adfærd lidt her og der – og i værste fald bare er en slags psykologisk sutteklud.

Uanset hvad, så er moderne, vestlig tro meget langt fra det, Paulus taler om i Romerbrevet. Her er tillid og trofasthed nøglebegreber. Vi inviteres ikke bare ind i en forestillingsverden eller et livssyn – vi drages ind i en helt ny virkelighed, hvor Guds trofasthed er det centrale omdrejningspunkt, som alt andet hænger på.

Tro på Gud, tillid til Gud, trofasthed mod Gud er heller ikke bare en teoretisk øvelse – noget, vi snakker og synger om i kirken. Din adfærd i dag og i morgen og i ugen, der kommer, viser med al tydelighed, hvilken tillid du har til Gud. Gud er dybest set ikke så interesseret i din *tro på* ham som i din *tillid til* ham – og din trofasthed mod ham.

Det er aldrig et jævnbyrdigt forhold eller for den sags skyld et rimeligt forhold, for vores trofasthed står aldrig mål med Guds, men i det omfang dit forhold til Gud forvandler dig, er det et *retfærdigt* forhold, for det er det mere end noget andet, retfærdighed handler om.